

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Štěpánka Zádamská

Název práce: Péče o dítě s poruchou autistického spektra

Oponoval: Mgr. Karel Řezáč, Ph.D.

1. **CÍL PRÁCE:** Autorka práce v úvodu explicitně vymezuje cíl: „specifikovat jakou pomoc či podporu rodiny s dítětem s PAS využívají a jak jsou naplňovány potřeby jejich dětí v běžném životě.“. Takto formulovaný cíl shledávám jako relevantní pro oblast sociální práce, nicméně jeho formulace působí trochu nejednoznačně, respektive z uvedení cíle není zřejmé, proč se autorka chce zabývat současně koncepty pomoci i podpory. Z mého pohledu by takový přístup byl relevantní v případě, kdy by bylo v rámci konceptualizace jasně operováno s rozdílností, kterou někteří autoři pojmům „pomoc – podpora – péče“ přisuzují, takto však práce dále konstruována není. Dále si nejsem jist, zda současné zkoumání dvou celkem významných oblastí, tedy „využívání podpory“ a „naplňování potřeb v běžném životě“ není příliš velké sousto pro bakalářskou práci. Ale přinejmenším částečně se tento cíl z mého pohledu autorce naplnit daří.

2. **OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ:** Autorka člení svou práci standardním způsobem na teoretickou a praktickou část. V teoretické části provádí konceptualizaci pojmů autismus/poruchy autistického spektra, péče o dítě a formy pomoci. Osobně bych nezařazoval do teoretické části kapitola věnující se historii PAS, byť se jedná o zajímavé počtení, z mého pohledu není z hlediska cíle práce tato kapitola příliš věcná. Naopak jako klíčové je třeba z mého pohledu zmínit a vymezit oblasti diagnostické triády poruchy autistického spektra (dále PAS), což autorka činí na stranách 6-9 a problematiku dostupnosti a existence příslušných služeb, což autorka činí z mého pohledu spíše částečně na stranách 19-23. Přijde mi trochu škoda, že autorka se celkem často v textu uchyluje k používání pojmu „autismus“ a bez reflexe pracuje s tradiční (až zastaralou) diferenciací PAS dle míry funkčnosti, jelikož současný odborný diskurz se od tohoto pojmosloví a diferenciaci spíše odvrací, kvůli jeho segregujícímu charakteru. Není to samo o sobě tak významné, jako u jiných pojmů v jiných kontextech, a konec konců i některé organizace a odborníci stále označení „autismus“ používají, ale očekával bych pro tuto problematiku alespoň reflexi v textu, což ovšem autorka nečiní. Konkrétní výtku bych měl k tomu, že autorka vychází z Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN) 10, ovšem od roku 2022 již platí aktualizovaná verze MKN-11. Zejména části věnované konceptualizaci PAS jsou v práci velmi propracované a text je přiměřeně prokládán citacemi i vlastními úsudky autorky. Následující část věnovaná konceptualizaci forem pomoci je v tomhle směru výrazně odlišná a práce s textem je spíše pasivní (často jsou celé odstavce zakončovány odkazem na zdroj).

V části 3.1 autorka vymezuje problematiku péče o dítě s PAS. V úvodu kapitoly autorka z mého pohledu dostatečně nezohledňuje šíři všech variant životní situace, kterou rodičům péče o takové dítě přináší. Tyto situace totiž mohou být diametrálně odlišné a rozhodně z mého pohledu nelze říci, že by všechny rodiny pečující o dítě s PAS měly problém zařadit jej do běžné školky či školy. Oceňuji tvorbu vlastního schématu autorky, ale uvádět dávky hmotné nouze jako způsob podpory rodin s dítětem s PAS mi nepřijde zcela na místě, většina rodin by patrně ani nespĺnila podmínky žádosti týkající se v podstatě existenční chudoby. Daleko důležitější je z tohoto pohledu právě příspěvek na péči, kterému se autorka následně věnuje, a zejména dále uvedené sociální služby.

Celkově mi přijde škoda, že autorka se v práci hlouběji nezabývala problémem, který je ve veřejném prostoru v posledních letech hojně akcentován a to je celkově slabá dostupnost sociálních služeb pro osoby s PAS, kdy jsou mnohé DOZP oficiálně evidovány jako služby i pro osoby s PAS, ale ve výsledku takové klienty odmítají, nedostatek respektive péče pro rodiče dětí s PAS. Celkově by konceptualizace jednotlivých služeb měla být z mého pohledu propracovanější, než aby každá služba měla jeden stručný odstavec opírající se o jeden zdroj, vždyť právě tyto služby by tu měly být od toho, co autorka zkoumá a proto by měly být jasně a srozumitelně včleněny do práce, potažmo využity jako podklad pro zkoumání této podpory.

V metodologické části práce pak autorka formuluje hlavní výzkumnou otázku, která zní: „*Jak probíhá zajišťování péče o dítě s PAS?*“ Takovou otázku bych chápal jako dílčí výzkumnou, nikoliv jako hlavní výzkumnou otázku v práci, která se sleduje cíl „*specifikaci jakou pomoci či podpory rodiny s dítětem s PAS využívají a jak jsou naplňovány potřeby jejich dětí v běžném životě*“. Nutno naopak ocenit z mého pohledu celkem rozmanitý vzorek 7 respondentů. Ačkoliv by metodologická část podle mě mohla být více ukotvena v metodologické literatuře, shledávám ji jako adekvátní a dostačující pro empirickou část práce. Autorka v textu uvádí vše potřebné, včetně metody sběru dat, popisu analýzy a kódování a etických aspektů.

Práci rozhodně nelze upřít zajímavost a čtivost interpretační části. Autorka z mého pohledu vhodně komentuje a interpretuje získaná data. Místy je z mého pohledu hůře srozumitelné, jak daná pasáž souvisí s cílem práce nebo hlavní výzkumnou otázkou, tomu všemu by pomohlo jednoznačnější formulace cíle a jeho lepší provázanost s hlavní výzkumnou otázkou, eventuálně rozdělení na dílčí výzkumné otázky. V závěrech práce autorka pojmenovává řadu oblastí, které jsou v současné praxi nedostačující, možná je trochu škoda, že tyto nedostatky autorka dále nepřeformulovala do podoby konkrétních doporučení pro praxi.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA: Práce z mého pohledu po formální stránce odpovídá standardním nárokům na závěrečnou práci. Odkazování na zdroje je v souladu s platnou citační normou. Byť to nelze považovat přímo za chybu, tak přeci jen trochu nevhodně působí uvádění křestních jmen při odkazování na některé autory. Autorka v práci vychází celkem ze 17 monografií, 1 legislativního dokumentu a 19 online zdrojů, mezi kterými jsou 2 cizojazyčné odborné články a 2 tuzemské odborné články. Zdroje jsou vcelku aktuální, ale přišlo by mi vhodné odborných periodik v tomto ohledu využívat více, jelikož téma poruch autistického spektra je celkem hojně zkoumáno.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE: Práce má řadu světlých i stinných míst, autorka na jedné straně obstojně vymezuje problematiku poruch autistického spektra, na straně druhé neposkytuje příliš komplexní vhléd do tématu podpory rodičů. Některá témata, která jsou v současné době pro problematiku zásadní a často skloňovaná i v médiích, autorka opomíjí. Další nedostatky spatřuji v trochu nejasné formulaci cíle práce.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ:

- 1) Jak hodnotíte dostupnost sociálních služeb pro rodiče dětí s PAS?
- 2) Odpovídají sociální služby dle zákona č. 108/2006 Sb. potřebám rodin s dítětem s PAS?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA: Po pečlivém zvážení všech výše uvedených aspektů navrhuji hodnotit předkládanou bakalářskou práci stupněm **velmi dobře** či **dobře** v závislosti na průběhu obhajoby.

Datum: 23. 5. 2024

Podpis: